

PHẠM NGỌC THẢO

Nhà tình báo huyền thoại

Trần Phi Ảnh



Phạm Ngọc Thảo (1922-1965) - Nguồn: Tạp chí Life

TRONG GIỚI TÌNH BÁO QUÂN SỰ NƯỚC TA THẾ KỶ XX, TÊN TUỔI CÁC NHÀ TÌNH BÁO NHƯ PHẠM NGỌC THẢO, VŨ NGỌC NHÀ, PHẠM XUÂN ẨN, LÊ HỮU THÚY LÀ NHỮNG NHÀ TÌNH BÁO VIÊN TẠI BA VANG DANH KHÔNG CHỈ Ở TRONG NƯỚC MÀ CÒN ĐƯỢC THẾ GIỚI BIẾT ĐẾN. PHẠM NGỌC THẢO LÀ MỘT NHÀ TÌNH BÁO CHIẾN LƯỢC HOẠT ĐỘNG ĐƠN TUYẾN KHÔNG HỀ CÓ ĐỒNG ĐỘI HỖ TRỢ. NHIỆM VỤ CỦA ÔNG KHÔNG PHẢI LÀ ĐƯA TIN ĐƠN THUẦN MÀ DÙNG ẢNH HƯỞNG CỦA MÌNH LÙNG ĐOẠN CHÍNH QUYỀN NHẪM THAY ĐỔI CHẾ ĐỘ TẠI MIỀN NAM TRƯỚC ĐÂY. NÓI MỘT CÁCH KHÁC, ÔNG LÀ "VUA ĐÀO CHÍNH" MÀ BỌN CẢM ĐÁU CHÍNH QUYỀN SÀI GÒN NỮA ĐẦU THẬP NIÊN 60

RẤT SỢ HÃI. VAI TRÒ CỦA ÔNG CÓ THỂ VÍ VỚI SỨC MẠNH CỦA HÀNG VẠN QUÂN. ÔNG ĐÃ HY SINH MỘT CÁCH THÂM LẶNG SONG HUYỀN THOẠI VỀ ÔNG MÃI MÃI ĐỜI SAU VẪN CÒN PHẢI KHÂM PHỤC VÀ NGƯỠNG MỘ.

Albert Phạm Ngọc Thảo sinh ngày 14-2-1922 tại Sài Gòn, nguyên quán Bến Tre (có tài liệu ghi là Vĩnh Long). Cha anh, Adrian Phạm Ngọc Thuần là một đại điền chủ có tới hơn 4.000 mẫu ruộng và gần 1.000 căn nhà rải rác khắp các tỉnh Cần Thơ, Châu Đốc, Long Xuyên, Sài Gòn, Rạch Giá, Sa Đéc, Vĩnh Long. Ông Thuần là dân Công giáo và vào quốc tịch Pháp nên các con đều được sang Pháp học, anh trai cả của Albert Phạm Ngọc Thảo là Gaston Phạm Ngọc Thuần sang Pháp học từ nhỏ, là một luật sư trở về tham gia kháng chiến và làm đến chức Phó Chủ tịch Ủy ban Kháng chiến Nam bộ. Anh trai thứ 7 của Albert Phạm Ngọc Thảo là Phạm Ngọc Hùng sau khi học ở Pháp về cũng tham gia cách mạng và làm Ủy viên hội đồng Chính phủ Cách mạng lâm thời miền Nam. Là con thứ 8 trong gia đình nên Phạm Ngọc Thảo còn được gọi là Chín Thảo, sau khi học xong tú tài năm 1937, anh không sang Pháp học do Thế chiến thứ hai nổ ra. Sau khi tốt nghiệp ngành kỹ sư cầu đường tại trường Kỹ sư công chính Hà Nội, Albert Phạm Ngọc Thảo tuyên bố từ bỏ quốc tịch Pháp của mình và đi theo cách mạng làm việc ở văn phòng Ủy ban Kháng chiến Nam bộ. Năm 1946, trường Võ bị Trần Quốc Tuấn – nay là trường Sĩ quan Lục quân 1 (mới đổi tên là trường Đại học Quân sự Trần Quốc Tuấn) được thành lập, do giới tiếng Anh và tiếng Pháp nên Phạm Ngọc Thảo cùng với 12 người Nam bộ khác được trung tướng Nguyễn Bình chọn gửi ra Sơn Tây học lớp cán bộ tình báo. Sau khi tốt nghiệp khóa học, anh được đưa về Phú Yên để phụ trách công tác giao liên. Do tài trí của mình, một lần anh đã dẫn đường đưa đồng chí Lê Duẩn an toàn từ Phú Yên về Xuyên Mộc (Bà Rịa – Vũng Tàu) nhưng mãi sau anh mới

biết đó là đồng chí Lê Duẩn và cũng là người quyết định vai trò của anh sau này.

Năm 1949, Phạm Ngọc Thảo kết hôn với một cán bộ của Hội Phụ nữ Cứu quốc Nam bộ tên là Phạm Thị Nhiệm. Bà Nhiệm là em ruột của giáo sư Phạm Thiều – Chủ tịch Ủy ban Kháng chiến Sài Gòn – Chợ Lớn. Năm 1950, anh được kết nạp vào Đảng Cộng sản Việt Nam. Sau đó, anh được cấp trên tin cậy giao cho chức vụ trưởng phòng Mật vụ Nam bộ - tổ chức tình báo đầu tiên của cách mạng miền Nam rồi làm tiểu đoàn trưởng Tiểu đoàn 410, Quân khu 9. Năm 1954, Phạm Ngọc Thảo được gọi ra Bắc để chuẩn bị thực hiện một nhiệm vụ đặc biệt – tình báo chiến lược. Theo nhiệm vụ này, Thảo không đi tập kết ra Bắc mà ở lại miền Nam để hình thành lực lượng thứ ba. Cuối tháng 1-1955, trong một căn nhà lá ba gian tại xã Biển Bạch, huyện Thới Bình (Cà Mau) một cuộc họp đặc biệt chỉ có 3 người: Lê Duẩn - Bí thư Xứ ủy Nam bộ, Lê Đức Thọ - Phó Bí thư Xứ ủy Nam bộ và Phạm Ngọc Thảo. Trong cuộc họp này, đồng chí Lê Duẩn giao nhiệm vụ cho anh tìm cách xâm nhập vào hàng ngũ địch và cần được chúng tin cậy để leo cao, chui sâu trong chế độ Ngô Đình Diệm, nắm bắt những mưu đồ chiến lược của Mỹ - Diệm, báo cáo cho Trung ương, đồng thời chuẩn bị lực lượng ngầm để phối hợp lật đổ chế độ Mỹ - Diệm, thống nhất Bắc - Nam, nếu con đường hòa bình bằng hiệp định Genève không thành công. (Theo hồ sơ tối mật của Cục Tình báo chiến lược, tập 1955-1959, được lưu giữ tại văn phòng riêng của ông Phạm Triêm⁽¹⁾ – Phó Trưởng ban Tổ chức Trung ương Đảng, đặc trách Tình báo chiến lược).

Phạm Ngọc Thảo tìm về Vĩnh Long, trải qua rất nhiều khó khăn nhưng với sự khôn khéo và lợi thế là gia đình địa chủ, quốc tịch Pháp lại theo đạo Thiên Chúa giáo, thông qua giám mục Ngô Đình Thục – anh trai Ngô Đình Diệm, người đã từng là cha

đỡ đầu cho anh lúc nhỏ, anh tìm cách đi vào gia đình họ Ngô như một người thân cận trong gia đình và từng bước leo cao, chui sâu vào hàng ngũ địch để thực hiện nhiệm vụ đặc biệt của mình. Giám mục Ngô Đình Thục từng làm lễ rửa tội cho Phạm Ngọc Thảo nên rất quý Thảo, tiến cử anh với Ngô Đình Diệm và Ngô Đình Nhu. Về sau, do tài ba của mình, anh được gia đình họ Ngô tin cậy, cho anh tham gia các khóa học đặc biệt nhằm đào tạo anh thành một chính khách tài ba, trung thành với gia đình họ Ngô và lần lượt giao cho anh các chức vụ quan trọng: sĩ quan tham mưu Biệt bộ phủ tổng thống, Tư lệnh hành quân Bình Dương, tỉnh trưởng Kiến Hòa, Tham mưu đặc biệt cho Ngô Đình Nhu, tham gia đảng Cần Lao, tham gia vào nhiều hoạt động quan trọng trong chế độ Mỹ - Diệm, giúp ích rất lớn cho hoạt động tình báo của anh.

Là tình báo viên hoạt động đơn tuyến không có đồng đội hỗ trợ, một mình anh căn cứ vào tình hình thực tế của chế độ Mỹ - Diệm, anh tự vạch ra kế hoạch và thực hiện nhiệm vụ của mình dưới sự chỉ đạo của đồng chí Mười Cúc (Tổng bí thư Nguyễn Văn Linh sau này). Để làm suy yếu chế độ Mỹ - Ngụy, thì việc cần thiết là phải làm mất ổn định về chính trị bằng cách tạo ra nhiều cuộc đảo chính giữa các phe phái. Các cuộc đảo chính những năm 1960, 1963, 1964 và âm mưu đảo chính năm 1965 ít nhiều đều có bàn tay của anh tham gia và đạo diễn.

Phạm Ngọc Thảo có dáng người cao lớn, đẹp trai về khó gần nhưng nếu tiếp xúc thì lại thấy cảm tình ngay, anh lại có biệt tài thuyết phục người đối thoại cho nên hầu như anh được mọi người tin tưởng và rất thành công trong hoạt động của mình. Dưới sự chỉ đạo của đồng chí Mười Cúc, anh được

(Tiếp theo trang 39)

Phạm Ngọc Thảo ...

(Tiếp theo trang 29)

phép liên hệ với CIA và người Mỹ cũng đã có ý định bồi dưỡng đào tạo anh để trở thành người thay thế Ngô Đình Diệm sau này.

Với ảnh hưởng và tài năng của mình, anh đã giúp ích nhiều cho cách mạng như bảo toàn lực lượng cách mạng ở Bến Tre và tạo điều kiện cho Bến Tre đồng khởi năm 1960. Sau cuộc đảo chính lật đổ Diệm - Nhu năm 1963, vào cuối năm 1964, Phạm Ngọc Thảo cùng với các tướng tá khác âm mưu đảo chính nhưng sau đó bị thất bại và anh bị chế độ Sài Gòn truy bắt và kết án tử hình vắng mặt vì chúng biết anh là chuyên gia đảo chính.

Mặc dù phải rút vào hoạt động bí mật nhưng anh vẫn không ngừng hoạt động cách mạng và liên lạc trực tiếp với đồng chí Sáu Dân (Thủ tướng Võ Văn Kiệt sau này). Đồng chí Sáu Dân khuyên Phạm Ngọc Thảo nên trở về chiến khu nhưng anh nói vẫn còn có khả năng đảo chính để ngăn chặn việc Mỹ sẽ đổ quân vào Đà Nẵng cuối tháng 5 đến tháng 7 - 1965. Do sơ hở và tính toán không khéo nên Phạm Ngọc Thảo đã bị Nguyễn Văn Thiệu bắt và đưa về Nha An ninh quân đội tra tấn để bắt khai ra những người cùng âm

âm mưu đảo chính với anh. Chúng tra tấn anh rất dã man trong lúc anh bị thương nặng, chúng đánh nát hạ bộ của anh và đêm 17-7-1965, anh tắt thở nhưng không hề để lộ thân phận của mình, khi đó anh mới 43 tuổi. Chúng đem chôn anh tại nghĩa trang quân đội Gò Vấp, với tấm bia mộ bằng gỗ ghi 4 chữ "Vô danh đặc biệt".

Nghe tin anh hi sinh, Bác Hồ và Bí thư Lê Duẩn đã khóc. Những năm đó, rất ít người biết Phạm Ngọc Thảo là một nhà tình báo, người ta chỉ biết ông là một sĩ quan ngụy có tài chính trị và ngoại giao. Sau ngày thống nhất đất nước, nhiều đồng đội năm xưa thấy mộ của ông vẫn chỉ là một nấm mồ vô danh, họ đã sưu tầm tư liệu để nghị nhà nước truy tặng ông danh hiệu Anh hùng Lực lượng Vũ trang Nhân dân. Năm 1987, nhà nước Việt Nam đã truy tặng ông danh hiệu Liệt sĩ, Anh hùng Lực lượng Vũ trang Nhân dân với quân hàm đại tá Quân đội Nhân dân Việt Nam. Hiện nay mộ của Phạm Ngọc Thảo nằm ở nghĩa trang thành phố Hồ Chí Minh trên đồi Lạc Cảnh bên mộ những tên tuổi nổi tiếng như nhạc sĩ Lưu Hữu Phước, Bộ trưởng Y tế Phạm Ngọc Thạch, Nghệ sĩ nhân dân Can Trường.

Phạm Ngọc Thảo được

Phạm Ngọc Thảo nói chuyện với giáo phái Cao Đài ở Bến Tre, 1961 - Nguồn: Tạp chí Life



nhiều người cho rằng ông là tình báo viên xuất sắc nhất trong bốn tình báo viên của quân đội nhân dân Việt Nam (ba người kia là Vũ Ngọc Nha, Phạm Xuân Ẩn, Lê Hữu Thúy). Là đại tá trong hai quân đội đối địch, Việt Nam Cộng hòa và Quân đội Nhân dân Việt Nam, ông là tình báo viên hoạt động đơn tuyến không có đồng đội hỗ trợ, chỉ chịu sự chỉ đạo về chiến lược của Bí thư thứ nhất Lê Duẩn thông qua đồng chí Mười Cúc (Nguyễn Văn Linh) và Sáu Dân (Võ Văn Kiệt). Nhiệm vụ của ông không phải là đưa tin đơn thuần mà là tác động trực tiếp đến sự thay đổi chế độ. Với nhiệm vụ này, vai trò của ông có thể ví với sức mạnh của một đạo quân. So với các tình báo viên khác, Phạm Ngọc Thảo có thể tác động trực tiếp đến quân đội và chính quyền Sài Gòn.

Là một sĩ quan cao cấp trong quân đội Việt Nam Cộng hòa, đại tá Phạm Ngọc Thảo là tác giả và trực tiếp chỉ huy hàng loạt vụ đảo chính làm rung chuyển gây mất ổn định chính quyền miền Nam Việt Nam năm 1964-1965, do đó ông bị chúng coi là đối tượng đặc biệt nguy hiểm và bị đe dọa mạng sống bất cứ lúc nào. Mặc dù vậy nhưng ông không hề bỏ cuộc mà vẫn theo đuổi nhiệm vụ đến cùng, kể cả khi bị bắt và tra tấn đến chết anh vẫn không để lộ tung tích của mình. Mãi sau này, khi nhà nước truy phong ông danh hiệu anh hùng, người ta mới biết ông là một tình báo viên tài ba. Nguyên Thủ tướng Võ Văn Kiệt nói: “Anh Phạm Ngọc Thảo đã nhận một nhiệm vụ đặc biệt chưa từng có trong công tác cách mạng của chúng ta”. Trong cuốn *Diệp viên hoàn hảo* nhà sử học Mỹ Larry Ber- man đã dẫn lời Phạm Xuân Ẩn: “Nhiệm vụ giao cho ông Phạm Ngọc Thảo khác với nhiệm vụ của tôi. Ông ấy có nhiệm vụ làm mất ổn định của chế độ Diệm và vạch âm mưu

đảo chính, còn tôi là một nhà tình báo chiến lược. Nhiệm vụ của ông Phạm Ngọc Thảo khó khăn và nguy hiểm hơn nhiệm vụ của tôi rất nhiều”. Ông Trần Bạch Đằng, nguyên Phó ban Tuyên huấn Trung ương Cục miền Nam nhận xét: “Các nhà tình báo thông thường có nhiệm vụ giấu mình, thu thập thông tin chuyển về trung tâm. Riêng Phạm Ngọc Thảo đi thẳng vào hàng ngũ kẻ thù, tung hoành hoạt động vì Tổ quốc cho tới tận lúc hy sinh, trường kỳ mai phục và độc lập tác chiến. Anh là một nhà tình báo đặc biệt có một không hai”.

Là một trí thức xuất thân từ tầng lớp địa chủ giàu có mang quốc tịch Pháp, Phạm Ngọc Thảo sớm giác ngộ cách mạng và trở thành một trong những tình báo viên tài giỏi nhất của Quân đội Nhân dân Việt Nam, góp phần rất lớn trong cách mạng miền Nam. Nếu như cuộc đảo chính của ông với tướng Lâm Văn Phát vào tháng 2-1965 mà thành công thì cục diện chính trị miền Nam có thể đã đổi khác có lợi cho cách mạng miền Nam rất nhiều. Sự hy sinh quá sớm của ông cũng là một thiệt thòi lớn cho cách mạng và nhân dân ta. ■

CHÚ THÍCH:

1. Phan Triêm (1916-2001) – Cán bộ lão thành cách mạng, quê Quảng Nam, nguyên Phó Trưởng ban Tổ chức Trung ương Đảng, Huân chương Hồ Chí Minh, Huy hiệu 60 năm tuổi Đảng.

Tài liệu tham khảo:

- *Từ điển Bách khoa toàn thư mở*, Wikipedia tiếng Việt.
- Loạt bài viết về Phạm Ngọc Thảo trên Internet.
- Tiểu thuyết *Ván bài lật ngửa* của Nguyễn Trương Thiên Lý.
- Bộ phim *Ván bài lật ngửa* của xưởng phim Tổng hợp Tp. Hồ Chí Minh.